

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW KOMUNIKACJI I SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 7 grudnia 1965 r.

w sprawie bezpieczeństwa ruchu przy przewozie materiałów niebezpiecznych na drogach publicznych.

Na podstawie art. 14 ustawy z dnia 27 listopada 1961 r. o bezpieczeństwie i porządku ruchu na drogach publicznych (Dz. U. Nr 53, poz. 295) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Ruch pojazdów przewożących materiały niebezpieczne na drogach publicznych powinien odbywać się z zachowaniem przepisów rozporządzenia Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 1 października 1962 r. w sprawie ruchu na drogach publicznych (Dz. U. z 1962 r. Nr 61, poz. 295 i z 1965 r. Nr 19, poz. 128), zwanego w dalszym ciągu rozporządzeniem w sprawie ruchu na drogach publicznych, oraz przepisów niniejszego rozporządzenia.

2. Rozporządzenie niniejsze nie dotyczy przewozu materiałów niebezpiecznych, znajdujących się w dyspozycji jednostek wojskowych oraz organów Milicji Obywatelskiej.

§ 2. 1. Materiałami niebezpiecznymi są materiały, które ze względu na swe właściwości chemiczne lub fizyczne bądź biologiczne mogą w razie nieprawidłowego obchodzenia się z nimi w związku z przewozem spowodować śmierć, rozstrój zdrowia lub uszkodzenie ciała ludzkiego albo zniszczenie lub uszkodzenie dóbr materialnych.

2. Pod względem rodzaju zagrożenia materiały niebezpieczne dzielą się na następujące klasy:

— Klasa Ia	— materiały i przedmioty wybuchowe,
— Klasa Ib	— przedmioty wypełnione materiałami wybuchowymi,
— Klasa Ic	— materiały zapalające, ognie sztuczne i podobne artykuły,
— Klasa Id	— gazy sprężone, skroplone lub rozpuszczone pod ciśnieniem,
— Klasa Ie	— materiały wytwarzające w zetknięciu z wodą gazy zapalne,
— Klasa II	— materiały samozapalne,
— Klasa IIIa	— materiały ciekłe zapalne,
— Klasa IIIb	— materiały stałe zapalne,
— Klasa IIIc	— materiały utleniające, podtrzymujące palenie,
— Klasa IVa	— materiały trujące,
— Klasa IVb	— materiały promieniotwórcze,
— Klasa V	— materiały żrące,
— Klasa VI	— materiały budzące odragę lub zakaźne,
— Klasa VII	— nadtlutki organiczne.

§ 3. Warunki bezpieczeństwa ruchu przy przewozie materiałów i przedmiotów wybuchowych (klasa Ia, Ib i Ic) na drogach publicznych określa — z zastrzeżeniem przepisu § 6 pkt 2 — rozporządzenie Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 17 maja 1965 r. w sprawie bezpieczeństwa ruchu przy przewozie materiałów wybuchowych na drogach publicznych (Dz. U. Nr 22, poz. 139).

§ 4. Szczegółowy wykaz materiałów niebezpiecznych i warunki ich opakowania oraz przepisy dotyczące pojazdów przeznaczonych do przewozu materiałów niebezpiecznych zawierają „Szczegółowe przepisy bezpieczeństwa ruchu przy przewozie materiałów niebezpiecznych na drogach

publicznych”, zatwierdzone przez Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Przemysłu Chemicznego, zwane w dalszym ciągu „szczegółowymi przepisami”.

Rozdział 2.

Warunki dopuszczenia pojazdów do przewozu materiałów niebezpiecznych.

§ 5. 1. Do przewozu materiałów niebezpiecznych mogą być używane pojazdy samochodowe i przyczepy (naczepy) odpowiadające warunkom określonym w § 6 — z ograniczeniami podanymi w ust. 2 i 3 oraz z wyjątkiem motocykli (skuterów) zarówno jednośladowych, jak i wielośladowych.

2. Ciągniki rolnicze i pojazdy o napędzie gazem generatorowym, gazem sprężonym lub gazem płynnym mogą być używane tylko do przewozu materiałów niebezpiecznych klasy VI; ciągniki rolnicze mogą być ponadto używane do przewozu oleju napędowego (klasa IIIa) w ilości do 2.500 kg przy użyciu do przewozu przyczepy-cysterny oraz w ilości do 900 kg przy użyciu do przewozu naczyń na olej.

3. Pojazd użyty do przewozu materiałów niebezpiecznych może ciągnąć nie więcej niż jedną przyczepę (naczepę). Zabrania się ciągnięcia pustej przyczepy za pojazdem, przewożącym materiały niebezpieczne.

4. Do przewozu materiałów niebezpiecznych klasy VI mogą być również używane pojazdy zaprzęgowe odpowiadające warunkom określonym w § 7.

§ 6. Pojazdy samochodowe i przyczepy używane do przewozu materiałów niebezpiecznych powinny:

- 1) odpowiadać warunkom technicznym części IV rozporządzenia w sprawie ruchu na drogach publicznych oraz warunkom określonym w szczegółowych przepisach; ponadto pojazdy-cysterny oraz pojazdy, na których są umieszczone cysterny odejmowalne lub duże pojemniki-cysterny, powinny posiadać konstrukcję zabezpieczającą cysternę przed bezpośrednimi uderzeniami co najmniej od strony przedniej i tylnej,
- 2) posiadać świadectwo dopuszczenia do przewozu materiałów niebezpiecznych, zwane dalej świadectwem dopuszczenia, stwierdzające, że pojazdy odpowiadają przepisom obowiązującym w tym zakresie. Przepis ten dotyczy również pojazdów używanych do przewozu materiałów wybuchowych (§ 3).

§ 7. Pojazd zaprzęgowy używany do przewozu materiałów niebezpiecznych powinien być zaprzęzony w parę koni niepióchliwych i posiadać:

- 1) platformę z burtami lub skrzynię ładunkową,
- 2) ogumienie pneumatyczne i resory,
- 3) sprawnie działający hamulec ręczny,
- 4) dwa kliny do podkładania pod koła, o wymiarach odpowiadających ciężarowi pojazdu i średnicy kół,
- 5) dwie elektryczne przenośne latarnie o światłach koloru żółtego samochodowego, widocznych z odległości co najmniej 150 m w warunkach zapewniających przejrzystość powietrza; źródło zasilania latarni powinno być niezależne od pojazdu, a świecenie może być przerywane o częstotliwości 60:120 okresów na minutę,

§ 8. 1. Świadczenie dopuszczenia (§ 6 pkt 2) wydaje właściwy do spraw komunikacji organ prezydium wojewódzkiej rady narodowej (rady narodowej miasta wyłączonego z województwa) na podstawie wyników badania technicznego.

2. W odniesieniu do pojazdu zbiornikowego (pojazdu-cysterny lub pojazdu z cysterną odejmowalną), oprócz wyników badania pojazdu, podstawą wydania świadectwa dopuszczenia (ust. 1) jest poświadczenie rejonowego dozoru technicznego stwierdzające, że cysterna pojazdu odpowiada warunkom technicznym określonym w szczegółowych przepisach. Nie dotyczy to cystern i naczyń:

- 1) przeznaczonych do przewozu materiałów klasy VI,
- 2) o nadciśnieniu nie przekraczającym 0,7 kG/cm²,
- 3) o pojemności nie przekraczającej 350 cm³,
- 4) drewnianych, gumowych, szklanych i ceramicznych.

3. Świadczenie dopuszczenia jest ważne na okres jednego roku.

4. Świadczenie dopuszczenia powinno być okazywane na żądanie organów kontroli ruchu drogowego.

5. Świadczenie dopuszczenia powinno być zwrócone organowi, który je wydał, w razie:

- 1) wycofania pojazdu z eksploatacji,
- 2) zmiany właściciela pojazdu,
- 3) upływu terminu ważności świadectwa,
- 4) wprowadzenia zasadniczych zmian w konstrukcji pojazdu.

6. Zwrot świadectwa powinien być dokonany w terminie 14 dni, licząc od dnia powstania okoliczności uzasadniających obowiązek zwrotu.

§ 9. Świadczenie dopuszczenia powinno zawierać:

- 1) numer świadectwa,
- 2) określenie rodzaju nadwozia pojazdu,
- 3) numer rejestracyjny pojazdu,
- 4) nazwę i adres właściciela pojazdu,
- 5) stwierdzenie, że pojazd został poddany wymaganym badaniom i odpowiada warunkom dopuszczenia do przewozu materiałów niebezpiecznych,
- 6) określenie nazwy, rodzaju i klasy materiałów, które pojazd może przewozić,
- 7) datę badania pojazdu,
- 8) termin ważności,
- 9) podpis i pieczęć organu wydającego świadectwo.

§ 10. Przed każdym użyciem pojazdu samochodowego do przewozu materiałów niebezpiecznych powinien być zbadany jego stan techniczny. Okoliczność zbadania stanu technicznego powinna być zaznaczona w karcie drogowej pojazdu przez odcisnięcie pieczętki o treści: „pojazd może być użyty do przewozu materiałów niebezpiecznych”, opatrzonej podpisem kierownika jednostki transportowej lub osoby przez niego upoważnionej.

Rozdział 3.

Warunki wyposażenia i oznakowania pojazdów.

§ 11. Pojazd samochodowy przewożący materiały niebezpieczne powinien być wyposażony:

- 1) w komplet narzędzi dla doraźnych napraw pojazdu,
- 2) w dwie przenośne gaśnice (o dostatecznej pojemności) do gaszenia pożaru; jedna z gaśnic powinna służyć do gaszenia pożaru silnika, druga — do gaszenia pożaru ładunku; każda z gaśnic powinna również umożliwiać skuteczne gaszenie pożaru powstałego poza pojazdem, np. w miejscu naładunku lub wyładunku,
- 3) w dwa kliny do podkładania pod koła, o wymiarach odpowiadających ciężarowi pojazdu i średnicy kół,

4) w dwie elektryczne przenośne latarnie o światłach koloru żółtego samochodowego, widocznych z odległości co najmniej 150 m w warunkach zapewniających przejrzystość powietrza; źródło zasilania latarni powinno być niezależne od pojazdu, a świecenie może być przerywane, o częstotliwości 60:120 okresów na minutę,

- 5) w jedną przenośną tablicę ostrzegawczą o kształcie trójkąta równobocznego; długość boków powinna wynosić 45 cm, obrzeże tarczy powinno być odblaskowe koloru czerwonego o szerokości 5 cm, a tło tarczy — koloru żółtego samochodowego lub białego; tarcza tablicy powinna być połączona z podporą lub podstawą, umożliwiającą ustawienie tablicy w pozycji pionowej,
- 6) w łańcuchy przeciwślizgowe w okresie zimowym,
- 7) w urządzenie do uziemienia pojazdu na postoju w czasie burzy oraz w czasie napełniania i opróżniania cysterny,
- 8) w odpowiednio wyposażoną apteczkę.

§ 12. 1. W czasie przewozu materiałów niebezpiecznych, szczególnie zagrażających bezpieczeństwu na drogach, pojazdy samochodowe użyte do tego przewozu powinny być oznakowane dwiema tablicami stosownie do przepisów § 48 ust. 2 i 3 rozporządzenia w sprawie ruchu na drogach publicznych. Wymienione wyżej materiały niebezpieczne, przy których przewozie obowiązuje oznakowanie pojazdu tablicami, podane są w szczegółowych przepisach.

2. Zabrania się umieszczania tablic (ust. 1) na pojazdach przewożących materiały inne niż określone w ust. 1.

§ 13. 1. Pojazdy-cysterny używane do przewozu materiałów niebezpiecznych powinny być zaopatrzone, oprócz tablic określonych w § 12, w napisy ostrzegawcze umieszczone z boków i z tyłu cysterny; przepis ten nie dotyczy pojazdów-cystern przewożących materiały klasy VI.

2. Treść napisów (ust. 1) powinna zawierać ostrzeżenie dla użytkowników drogi przed zagrożeniem przewożonym materiałem.

3. Litery użyte w napisach powinny być:

- 1) o wymiarach nie mniejszych niż 50 × 200 mm, w zależności od wielkości boków i tyłu cysterny,
- 2) wykonane farbami koloru czarnego na jasnym tle,
- 3) widoczne z odległości co najmniej 40 m w warunkach zapewniających przejrzystość powietrza.

Rozdział 4.

Osoby uczestniczące w przewozie materiałów niebezpiecznych.

§ 14. 1. W pojeździe przewożącym materiały niebezpieczne mogą znajdować się jedynie następujące osoby:

- 1) kierujący pojazdem,
- 2) konwojent,
- 3) w razie potrzeby — pracownicy ładunkowi, pod warunkiem uczynienia o tym odpowiedniej wzmianki w karcie drogowej i w karcie przewozu (§ 19 ust. 1 pkt 2),
- 4) wartownik Straży Przemysłowej (§ 18).

2. Osoby wymienione w ust. 1 pkt 2 i 3 powinny być przewożone w kabinie kierowcy, z tym że liczba ich nie może przekraczać liczby miejsc przewidzianych w konstrukcji kabiny.

3. Kierowca pojazdu samochodowego powinien posiadać prawo jazdy kategorii I lub II; przepis ten nie dotyczy kierowców prowadzących ciągniki rolnicze.

4. W czasie przewozu konwojent może w razie potrzeby zastępować kierowcę, jeżeli posiada prawo jazdy kategorii I lub II.

5. Konwojenta — i w razie potrzeby pracowników ładunkowych — wyznacza odbiorca ładunku. Jeżeli dostawca

dysponuje transportem scentralizowanym przeznaczonym do przewozu materiałów niebezpiecznych, obowiązek ten spoczywa na dostawcy.

§ 15. Osoby wymienione w § 14 ust. 1 powinny posiadać:

- 1) obywatelstwo polskie i znajomość języka polskiego w mowie i piśmie,
- 2) znajomość właściwości przewożonego ładunku i wydanej instrukcji (§ 19 ust. 1 pkt 1),
- 3) praktyczną znajomość udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym, stosowania środków dezynfekcyjnych, neutralizujących i gąszczących pożar, w razie powstania awarii lub wypadku drogowego w czasie przewozu materiałów niebezpiecznych.

§ 16. Konwojent, a w razie braku konwojenta — kierujący pojazdem:

- 1) jest odpowiedzialny za prawidłowy i bezpieczny naładunek (rozmişczenie ładunku, jego umocowanie na pojeździe), przewóz, przeładunek i wyładunek materiałów niebezpiecznych,
- 2) jest obowiązany wpisać do karty przewozu: czas, miejsce i przyczyny nieplanowego postoju pojazdu przewożącego materiały niebezpieczne lub inne przeszkody w przewozie.

§ 17. 1. W razie przewozu materiałów niebezpiecznych równocześnie więcej niż jednym pojazdem, na każdy pojazd samochodowy powinien być wyznaczony jeden konwojent, a nadzór nad całym transportem powinien sprawować komendant transportu wyznaczony spośród konwojentów. Wyznaczenie komendanta transportu należy do obowiązków odbiorcy lub dostawcy; w tym zakresie stosuje się odpowiednio przepis § 14 ust. 5.

2. Do obowiązków komendanta transportu należy, niezależnie od obowiązków konwojenta określonych w § 16, nadzór nad całością naładunku, przewozu i wyładunku materiałów niebezpiecznych.

§ 18. W miarę potrzeby przewóz materiałów niebezpiecznych powinien być ochraniały przez uzbrojonych wartowników Straży Przemysłowej. Potrzebę tę ustala odbiorca w porozumieniu z właściwym ze względu na siedzibę odbiorcy organem ochrony przemysłu.

Rozdział 5.

Ruch pojazdów.

§ 19. 1. Przed wyjazdem z materiałami niebezpiecznymi konwojent — a jeżeli nie ma konwojenta — kierowca otrzymuje od dostawcy:

- 1) 2 egzemplarze instrukcji na piśmie, określającej:
 - a) rodzaj zagrożenia, powodowanego przewożonymi materiałami,
 - b) środki, jakie należy przedsięwziąć, i sposoby udzielania pomocy, gdy osoby uległy szkodliwemu działaniu przewożonych materiałów lub wydzielanych przez nie substancji,
 - c) środki, jakie należy przedsięwziąć na wypadek pożaru, a w szczególności sposoby, jakie należy stosować przy gaszeniu pożaru pojazdu lub przewożonych materiałów, oraz środki, jakich nie wolno używać przy gaszeniu pożaru przewożonych materiałów,
 - d) środki, jakie należy przedsięwziąć w razie uszkodzenia opakowań lub przewożonych materiałów, w szczególności gdy materiały te rozsypią się lub rozleją na drodze,

2) kartę przewozu zawierającą następujące dane:

- a) miejsce i datę wystawienia,
- b) nazwę i adres dostawcy,
- c) nazwę i adres odbiorcy oraz miejsce przeznaczenia ładunku,
- d) określenie klasy i nazwy materiałów niebezpiecznych,
- e) ciężar brutto i netto przewożonych materiałów,
- f) rok produkcji przewożonych materiałów,
- g) rodzaj i stopień wrażliwości przewożonych materiałów,
- h) nazwisko i imię konwojenta (lub kierowcy) upoważnionego do odbioru i przewozu materiałów niebezpiecznych,
- i) nazwisko i imię kierowcy,
- j) nazwiska i imiona pracowników ładunkowych,
- k) numer rejestracyjny pojazdu samochodowego,
- l) inne dane lub oświadczenia (w zależności od potrzeby),
- m) podpis dostawcy i konwojenta (lub kierowcy, jeżeli nie ma konwojenta).

2. Jeden egzemplarz instrukcji powinien znajdować się w czasie przewozu stale w kabinie kierowcy.

3. Dostawca, przewoźnik i odbiorca (każdy w swoim zakresie) powinni zaznajomić z instrukcją osoby określone w § 14 ust. 1 i uzyskać od nich potwierdzenie na piśmie przyjęcia jej treści do wiadomości.

4. Karta przewozu przeznaczona jest dla odbiorcy ładunku. Wtórnik karty przewozu pozostaje w aktach dostawcy.

5. O dołączeniu karty przewozu do karty drogowej dostawca czyni w karcie drogowej odpowiednią wzmiankę.

6. Dla przewozów międzynarodowych karta przewozu powinna być zredagowana w języku polskim i niezależnie od tego w jednym z następujących języków: angielskim, francuskim, niemieckim lub rosyjskim, jeżeli umowy zawarte między zainteresowanymi w przewozie stronami nie stanowią inaczej.

7. Przepisów niniejszego paragrafu nie stosuje się do przewozu materiałów klasy VI.

§ 20. 1. Przewóz materiałów niebezpiecznych powinien odbywać się w miarę możliwości na drogach o dobrej nawierzchni i najmniejszym nasileniu ruchu, z ominięciem obszarów zabudowanych miast i osiedli, a przy przejeździe przez miasta wojewódzkie lub miasta wyłączone z województw, z ominięciem ulic położonych w śródmieściu.

2. Największa dopuszczalna szybkość pojazdów samochodowych przewożących materiały niebezpieczne nie może przekraczać:

- 1) 50 km na godzinę poza obszarami zabudowanymi,
- 2) 30 km na godzinę na obszarach zabudowanych.

3. W razie zmniejszonej widoczności lub złej nawierzchni drogi szybkość pojazdu samochodowego powinna być zmniejszona do szybkości koniecznej w danych warunkach dla uniknięcia nadmiernych wstrząsów przewożonych materiałów.

4. W czasie burzy lub w złych warunkach atmosferycznych (niedostateczna widoczność, gołoledź itp.) pojazd samochodowy należy zatrzymać i zastosować środki ostrożności określone w § 21; w razie burzy pojazd należy uziemić.

§ 21. 1. Postój pojazdu samochodowego z materiałami niebezpiecznymi powinien być zabezpieczony przez:

- 1) zahamowanie hamulcem ręcznym, a w razie niesfunkcjonowania hamulca ręcznego — przez podłożenie klinów pod koła pojazdu,
- 2) dozór kierowcy lub konwojenta; przepis ten nie dotyczy pojazdów przewożących materiały klasy VI z wyjątkiem materiałów zakaźnych.

2. Postój pojazdu samochodowego z materiałem niebezpiecznym od zmroku do świtu na drodze źle oświetlonej, a w ciągu dnia w warunkach niedostatecznej przejrzystości powietrza powinien być sygnalizowany przez:

- 1) palenie świateł postojowych pojazdu,
- 2) ustawienie w odległości 50 m z tyłu pojazdu tablicy ostrzegawczej, określonej w § 11 pkt 5; tablica powinna być ustawiona na pasie ruchu, na którym stoi samochód; przepis ten nie dotyczy pojazdów stojących w miejscach przeznaczonych dla postoju.

3. Postój pojazdu samochodowego z materiałem niebezpiecznym w czasie dnia na zakręcie lub wzniesieniu, jeżeli pojazd nie jest widoczny z odległości co najmniej 100 m dla użytkowników drogi znajdujących się za pojazdem na tym samym pasie ruchu, powinien być sygnalizowany w sposób określony w ust. 2 pkt 2.

4. Jeżeli światła postojowe pojazdu (ust. 2 pkt 1) nie działają lub nie są dobrze widoczne dla innych użytkowników drogi, należy ustawić na drodze w odległości 10 m z przodu i z tyłu pojazdu światła określone w § 11 pkt 4.

5. W razie szczególnego zagrożenia innych użytkowników drogi materiałami niebezpiecznymi w czasie postoju pojazdu (np. przez zwisanie ładunku z pojazdu, rozlanie się lub rozsypanie materiału na drodze itp.), gdy obsada pojazdu nie jest w stanie tego zagrożenia natychmiast usunąć, kierowca lub konwojent powinni niezwłocznie powiadomić o tym najbliższy posterunek Milicji Obywatelskiej. W razie potrzeby obsada pojazdu powinna również zastosować środki określone w instrukcji (§ 19 ust. 1 pkt 1).

6. Postój pojazdu z materiałem niebezpiecznym nie spowodowany awarią pojazdu lub innym wypadkiem losowym dozwolony jest wyłącznie poza obszarami zabudowanymi w odległości co najmniej 300 m od najbliższych zabudowań mieszkalnych.

7. O niemożności wykonywania przewozu materiałów niebezpiecznych z powodu uszkodzenia pojazdu należy powiadomić odbiorcę.

8. Przepisów ust. 6 i 7 nie stosuje się do pojazdów przewożących materiały klasy VI.

§ 22. 1. Postój pojazdu zaprzęgowego z materiałem niebezpiecznym powinien być zabezpieczony przez:

- 1) sprowadzenie pojazdu jak najbliżej krawędzi jezdni, a jeżeli to jest możliwe bez niebezpieczeństwa dla przewożonego ładunku — zjechanie z drogi,
- 2) zahamowanie hamulcem ręcznym, a w razie niesfunkcjonowania hamulca — podłożenie pod koła pojazdu klinów,
- 3) dozór woźnicy.

2. W razie postoju pojazdu zaprzęgowego z materiałem niebezpiecznym od zmroku do świtu na drodze źle oświetlonej lub w dzień podczas niedostatecznej widoczności, np. z powodu mgły, należy ustawić na drodze w odległości 10 m z przodu i z tyłu pojazdu światła określone w § 7 pkt 5 oraz zapalić światła pojazdu.

Rozdział 6.

Naładunek i wyładunek.

§ 23. 1. Naładunek i wyładunek materiałów niebezpiecznych powinien odbywać się pod nadzorem konwojenta, a jeżeli konwojent nie został wyznaczony, pod nadzorem kierującego pojazdem.

2. Poszczególne sztuki przesyłki powinny być ułożone na pojeździe w ten sposób, aby były zabezpieczone przed ich przemieszczeniem.

3. Sztuki przesyłki wymagające ostrożnego obchodzenia się (np. kruche) powinny być ułożone w pojeździe jednowarstwowo.

4. Jeżeli ładunek pojazdu składa się z różnych rodzajów materiałów, poszczególne sztuki tego ładunku powinny być ułożone w pojeździe w ten sposób, aby można je było odróżnić i przy wyładunku zachować wymagane środki ostrożności.

5. Podczas przewozu zabronione jest otwieranie sztuk przesyłki, z wyjątkiem wypadków nagłej konieczności, dla uniknięcia niebezpieczeństwa.

6. W czasie naładunku, wyładunku lub przeładunku materiałów niebezpiecznych silnik pojazdu samochodowego nie powinien być w ruchu; nie dotyczy to przypadków, gdy uruchomienie silnika konieczne jest do funkcjonowania urządzeń wykonujących czynności ładunkowe.

§ 24. 1. Zabrania się przyjmowania do przewozu materiałów niebezpiecznych w uszkodzonym opakowaniu.

2. Odbiorca obowiązany jest odebrać materiały niebezpieczne bez względu na stan opakowania.

3. W razie stwierdzenia uszkodzenia opakowania odbiorca obowiązany jest sporządzić komisyjnie protokół uszkodzenia. W skład komisji powinni wchodzić:

- 1) przedstawiciel odbiorcy,
- 2) konwojent lub kierujący pojazdem,
- 3) przedstawiciel grupy wyładowującej materiały niebezpieczne.

4. O przedostaniu się przez opakowanie zawartości przewożonego materiału niebezpiecznego do skrzyni ładunkowej (platformy) pojazdu konwojent lub kierujący pojazdem obowiązani są zgłosić po powrocie kierownikowi transportu lub dyspozytorowi; kierownik transportu lub dyspozytor obowiązani są spowodować usunięcie przyczyny oraz oczyszczenie pojazdu przed następnym naładunkiem.

5. Przepis ust. 4 ma zastosowanie do pojazdów, na których były przewożone materiały niebezpieczne luzem; nie dotyczy to pojazdów, które po wyładowaniu materiałów będą użyte do przewozu luzem tego samego materiału, co poprzednio.

§ 25. 1. Materiały niebezpieczne stałe mogą być ładowane luzem do skrzyni ładunkowej (platformy) pojazdu lub małego pojemnika skrzyniowego, jeżeli szczegółowe przepisy dopuszczają taki sposób ich przewozu.

2. Materiały niebezpieczne stałe dopuszczone do przewozu luzem lub w sztukach mogą być przewożone w dużych pojemnikach pod warunkiem, że będą spełnione przepisy dotyczące zakazu wspólnego naładunku materiałów, zawarte w szczegółowych przepisach.

§ 26. 1. Sztuki przesyłki przewożone w pojemnikach powinny być umieszczone w taki sposób, aby nie ulegały przemieszczeniu w czasie przewozu.

2. Pojemniki powinny być rozmieszczone na pojeździe w taki sposób, aby w czasie przewozu nie przemieszczały się i nie przewracały.

3. Na zewnętrznej stronie pojemnika z materiałami niebezpiecznymi w opakowaniach powinny być naklejone nalepki ostrzegawcze takie, jakie są na opakowaniach tych materiałów.

4. Pojemniki, w których były przewożone materiały niebezpieczne luzem, powinny być przed następnym naładunkiem oczyszczone; nie wymaga się oczyszczenia, jeżeli pojemniki po wyładowaniu materiału będą użyte do przewozu tego samego materiału, co poprzednio.

5. Przy naładunku i wyładunku pojemników stosuje się również przepisy § 23.

Rozdział 7.

Ograniczenie stosowania przepisów rozporządzenia.

§ 27. Przepisów niniejszego rozporządzenia nie stosuje się do ciągników rolniczych i pojazdów zaprzęgowych, przewożących nawozy naturalne (klasa VI) po drogach lokalnych na odcinku nie dłuższym niż 10 km oraz po drogach zakładowych.

§ 28. Przepisów §§ 5—9, 11, 12 i 14—26 nie stosuje się do przewozu małych ilości określonych materiałów niebezpiecznych; materiały te oraz odpowiadające każdemu z materiałów ilości są wymienione w szczegółowych przepisach.

Rozdział 8.

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 29. Minister Komunikacji w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych i Przemysłu Chemicznego może zezwolić na odchylenia od warunków określonych w szczegółowych przepisach, jeżeli odchylenia te są uzasadnione postępiami techniki, rozwojem przemysłu lub względami bezpieczeństwa.

§ 30. § 48 rozporządzenia w sprawie ruchu na drogach publicznych otrzymuje następujące brzmienie:

- „§ 48. 1. Warunki bezpieczeństwa ruchu przy przewozie materiałów niebezpiecznych, jak materiały wybuchowe, samozapalne, zapalne i podtrzymujące palenie, trujące, promieniotwórcze, żrące itp., określają odrębne przepisy.
2. W czasie przewozu materiałów niebezpiecznych, szczególnie zagrażających bezpieczeństwu na drogach, pojazdy samochodowe użyte do

tego przewozu powinny być oznakowane dwiema tablicami prostokątnymi koloru żółtego samochodowego o bokach 60 × 40 cm. Tablice powinny być umieszczone dłuższym bokiem poziomo, z przodu i z tyłu pojazdu, przy czym:

- 1) w czasie od zmroku do świtu oraz w warunkach niedostatecznej widoczności w ciągu dnia tablice powinny być oświetlone,
- 2) tablica przednia powinna być umieszczona nad kabiną kierowcy; dopuszcza się umieszczenie tablicy w innym widocznym miejscu w razie niemożności umieszczenia jej nad kabiną, jednak nie niżej niż 1,5 m nad jezdnią,
- 3) tablica tylna powinna być umieszczona na środku tylnej ściany skrzyni ładunkowej lub na lewej jej stronie; jeżeli pojazd nie posiada skrzyni ładunkowej, tablica powinna być umieszczona w innym odpowiednim miejscu; w razie użycia przyczepy tylna tablica powinna być umieszczona z tyłu na przyczepie.
3. Oświetlenie tablic (ust. 2 pkt 1) nie jest wymagane, jeżeli są one wykonane z materiału odblaskowego lub świecącego.
4. Szczegółowy zakres stosowania tablic określają odrębne przepisy (ust. 1)“.

§ 31. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1967 r.

Minister Komunikacji: *P. Lewiński*

Minister Spraw Wewnętrznych: *M. Moczar*

Reklamacje z powodu niedoręczenia poszczególnych numerów wnosić należy do Administracji Wydawnictw Urzędu Rady Ministrów (Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 50) w terminie 10 do 15 dni po otrzymaniu następnego kolejnego numeru.

Oплата za prenumeratę Dziennika Ustaw wynosi rocznie: 75.— zł, półrocznie 45.— zł.

Oплата za prenumeratę załącznika do Dziennika Ustaw wynosi: rocznie 45.— zł, półrocznie 27.— zł.

*Prenumeratę można zgłaszać tylko na okres roczny (od I I) lub na okres półroczny (od I I i od I VII). Oplata powinna być uiszczona co najmniej na miesiąc przed okresem prenumeraty, a więc za okres roczny lub za I półrocze — do dnia 30 listopada, za II półrocze — do dnia 31 maja. Do abonentów, którzy opłacą prenumeratę po tych terminach, wysyłka pierwszych numerów dokonana zostanie z opóźnieniem. Jednostki na rozrachunku gospodarczym i inni abonenci powinni dokonać wpłat za prenumeratę na konto Narodowego Banku Polskiego, Oddział IV Miejski, Warszawa, nr 1528-91-903, cz. 3, dz. 7, rozdz. 3. Rachunków za prenumeratę nie wystawia się. Na odcinku wpłaty należy podać dokładną nazwę instytucji (bez skrótów), nazwę i numer doręczającego urzędu pocztowego (jak Warszawa 10, Poznań 3 itp.), powiat, ulicę, nr domu, nr skrytki pocztowej oraz ilość zamawianych egzemplarzy Dziennika Ustaw. Prenumeratę można zgłaszać również bezpośrednio w punkcie sprzedaży w Warszawie, przy Al. I Armii Wojska Polskiego 2/4.

Pojedyncze egzemplarze Dziennika Ustaw nabywać można w punktach sprzedaży w Warszawie: Al. I Armii Wojska Polskiego 2/4, „Dom Książki” — Księgarnia Prawno-Ekonomiczna — ul. Nowy Świat 1, kiosk „Domu Książki” w gmachu sądów — al. Gen. Świerczewskiego 127, w kasach Sądów Wojewódzkich w: Białymstoku, Katowicach, Kielcach, Koszalinie, Łodzi, Olsztynie, Opolu, Rzeszowie, Wrocławiu i Zielonej Górze oraz w kasach Sądów Powiatowych w: Bydgoszczy, Bytomiu, Cieszynie, Częstochowie, Gdańsku, Gdyni, Gliwicach, Kaliszu, Krakowie, Lublinie, Nowym Sączu, Ostrowie Wlkp., Poznaniu, Przemyśle, Raciborzu, Radomiu, Szczecinie, Tarnowie, Toruniu i Zamościu.

Redakcja: Urząd Rady Ministrów — Biuro Prawne, Warszawa, al. Ujazdowskie 1/3.

Administracja: Administracja Wydawnictw Urzędu Rady Ministrów, Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 50.

Tłoczono z polecenia Prezesa Rady Ministrów w Zakładach Graficznych „Tamka”, Warszawa, ul. Tamka 3.